

גליונות לעיון בפרשת השבוע

שנה ששית

ערכים כיד נחמה ליבוביץ

י"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מורחז באמריקה

י"א א-ט

עקב (תש"ז)

א. שאלת סגנון: סגנון הפרשות ואתחנן-עקב - בהתאם לתכנון הריטורי - מצטיין במשפטים ארוכים ולעתים מורכבים - פרידות - המשתרעים לפעמים על פני שנים שלשה פסוקים ויותר. מצא בפרקנו פרידות כאלה וסמן תחילתן וסופן!

ב. ב וידעתם היום כי לא את בניכם אשר לא ידעו ואשר לא ראו את מוסר ה'...
1. העתק פסוק זה בסמני פסוק!

2. מה לפי רש"י ולפי דעת זקנים מבעלי התוספות בהסבר מננה פסוק זה?

3. באיזה מד' לשונות של "כי" משמש ה"כי" של פ' ב: "כי לא את בניכם" ו"להבנת "כי משמש בד' לשונות" ע' רש"י בראשית י"ה ס"ו ד"ה כי יראה)

4. רש"י ז ד"ה כי עיניכם. מה ראה צורך להוסיף מלים "כי אם עמכם"?

ג. לפסוק ב. מקשה בעל העמק דבר: מוקשה, מה דכתיב "וידעתם היום... כי לא את בניכם..." וכי התורה לא דברה אלא עם הדור הראשון חס ושלום? ולמה זה כתוב כך, והלא בפירוש פרשה התורה להלן בפרשת נצבים (כ"ט יג-יד) "ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הצדית... כי את אשר ישנו פה... ואת אשר איננו פה עמנו היום"?

1. התוכל לתרץ קושיתו בעזרת ספורנו בד"ה כי לא את בניכם?
2. מה הם הפסוקים בפרשתנו שעליהם מיוסדים דברי ספורנו?

ד. ו' ואשר עשה לדתן ולאבירה בני אליאב בן ראובן
1. מקשה הר"ן (רבנו נסים לשנים עשר הדרושים): מדוע הזכיר דתן ואבירם ולא הזכיר קרח, שהיה עיקר המחלוקת, כי הם נספלו לקרח מצד שכנותם (ע' רש"י במדבר ט"ז א ד"ה ודתן ואבירם), אבל קרח היה עיקר המחלוקת והיה יותר ראוי להזכירו. (ע' גם תהלים ק"ו י"ז ו')

2. מה ראה אונקלוס לתרגם: ואת בתיהם ואת אהליהם - וית אנש בתיהון וית משכניהון? (וע' תרגום אונקלוס שמות א' א' איש וביתו).

ה. פסוקים ב-ג-ד-ה.
שתי דרכים למפרשים בפירוש פסוקים אלה:

דרך א'
אונקלוס: את מוסר ה' - ית אולפנא ראב"ע: ב' ד"ה את גדלו את ידו החזקה: ה' " ואשר עשה לכם במדבר עקדת יצחק: ואשר עשה לכם: פשוט לפי ענינו לזכר הטובות שעשה אתם, לא הרעות; כי אין מדרך התורה לאיים על עובדי המצוות במה שעשה לחיל פרעה, כי אם כל זה מפרסום עוצם גבורתו ויכולתו, אשר הפליא בהם לעשות עמנו את כל החטדים ואת כל האמת. ר' ש. ר. הירש (תרגום מגרמנית): מוסר ה' אלוקיכם, הוא החנוך, הוא כל הולכתם ממצרים דרך המדבר וכל מה שיש בהולכה זו ללמד ולחנך את ישראל. ואת ידו החזקה: אשר הראה למצרים בגאלו את ישראל. ואשר עשה לכם: כל הטובות וכל הרעות אשר באו עליהם בלכתם במדבר בהשגחתו ית'.

דרך ב'
רמב"ן ב ד"ה את גדלו ספורנו: " וזרועו הנטויה כי עיניכם הרואות לפרעה ולמצרים באור: ב' את מוסר: ענש והוא דא"כ פרט: את גדלו ואת ידו החזקה וזרועו הנטויה - שהעניש את מצרים ויבשראל את דתן ואבירם.

1. מה ההבדל העקרוני בין שתי הקבוצות בהבנת הפסוקים האלה וביחוד בפירוש המלה "מוסר"?

2. למי משתיהן יש להביא טעם מדברים ה' ה'; משלי כ"ט י"ט; משלי ל"א א"א?

3. מהי הקושיה הגדולה המסולקת מעל פסוקינו, אם נלך בדרך א'?

השאלות המסומנות א קשות; והמסומנות אא קשות מאד. יענה כ"א לפי דרגתו. יש לשלח תשובות וגם שאלות לנחמה ליבוביץ ירושלם קרית משה.